

BiS på Socialistiskt forum: ”En knuten näve i fickan”

Text: Johanna Dalmalm

Uppemot 50 personer kom för att lyssna på panelen och diskutera konsekvenserna av New Public Management (NPM) inom folkbibliotekssektorn. Panelen bestod av Andrea Berge, bibliotekarie och tidigare anställd i Nacka kommun, Tobias Willstedt, bibliotekarie och styrelseledamot i BiS och Marika Lindgren Åsbrink, författare och socialdemokratisk ideolog som nu arbetar för civilministern med att ta fram en ny styrning för offentlig sektor.

Enligt Unescos folkbiblioteksmanifest ska folkbiblioteken vara fria från kommersiella påtryckningar och bekostas av allmänna medel. Men idag finns det bibliotek i Sverige som efter upphandling drivs som aktiebolag. Under seminariet lyftes Nacka kommun som ett exempel på det. Därutöver florerar idéer från NPM inom flera kommuners biblioteksverksamheter. Köp- och säljrelationer (beställare–utförare) existerar inom några kommuner. Som en följd av NPM inom offentlig verksamhet uppstår behov av att mäta och jämföra, ”en jakt på pinnar”. Det som man mer sällan talar om är vart alla siffror från mätningarna tar vägen, vem som tar hand om dem och vad som är nästa steg. Den administrativa bördan för de anställda ökar och undergräver professionen och tilliten till de yrkesverksamma. Både anseende och yrkesstolthet påverkas.

I Nacka kommuns bibliotek ökade konkurrensen mellan biblioteken i och med privatiseringen. En i publiken uttryckte det som att hen hade förlorat arbetsgemenskapen. De prestationsbaserade anslagen gjorde att ”smalare” litteratur som inte lånas ut så ofta nedprioriterades och beslut fattades om att ta bort magasinet. Farhågor från seminariets publik väcktes inför risken att biblioteken, i jakten på bra siffror, går samma öde till mötes som bokhandlarna, där fokus ligger på några få storsäljare och böcker har väldigt kort livslängd.

Arbetsmiljön påverkas på flera nivåer av privatiseringar och NPM. Bibliotekarier är en eldsjälskår som är angelägna om att ge god service till biblioteksanvändarna, och de löser därför de tuffare villkoren, som bland annat besparingar medför, genom att jobba hårdare och hårdare. Samtidigt är de riktigt dåliga på att protestera. Svårigheten att våga protestera och att ha krav på sig att ständigt vara lojal med arbetsgivaren, var erfarenheter arbete i Nacka kommun som lyftes. ”Det var som att jag gick med en knuten näve i fickan”, konstaterade en seminariedeltagare.